

Zitting 1977–1978

15 018

Europese Overeenkomst inzake de sociale bescherming van landbouwers; Straatsburg, 6 mei 1974

Nr. 1

Ter griffies van de Eerste en van de Tweede Kamer der Staten-Generaal ontvangen 5 mei 1978. De wens dat deze overeenkomst aan de uitdrukkelijke goedkeuring van de Staten-Generaal zal worden onderworpen, kan door of namens een of beide Kamers of door ten minste vijftien leden van de Eerste Kamer dan wel dertig leden van de Tweede Kamer te kennen worden gegeven uiterlijk op 4 juni 1978.

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitters van de Eerste Kamer en van de Tweede Kamer der Staten Generaal

's-Gravenhage, 28 april 1978

Ter voldoening aan het bepaalde in het tweede lid van artikel 60 en onder verwijzing naar het derde lid van artikel 61 van de Grondwet, de Raad van State gehoord, heb ik de eer u hierbij de Engelse tekst en de vertaling in het Nederlands over te leggen van de op 6 mei 1974 te Straatsburg tot stand gekomen Europese Overeenkomst inzake de sociale bescherming van landbouwers (Trb. 1978, 33).¹

Een toelichtende nota bij deze overeenkomst gelieve u hiernevens aan te treffen.

De goedkeuring wordt alleen voor Nederland gevraagd.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
C. A. van der Klaauw

¹ Nedergelegd op de bibliotheek ter inzage van de leden

TOELICHTENDE NOTA

Algemeen

De Europese Overeenkomst inzake de sociale bescherming van landbouwers is op 6 mei 1974 te Straatsburg tot stand gekomen op initiatief van de Raadgevende Vergadering van de Raad van Europa. Aanbeveling 577 van dit orgaan bevatte een model-statuut dat de daartoe speciaal ingestelde ambtelijke subcommissie heeft gehanteerd bij het opstellen van het ontwerp voor de overeenkomst. De beraadslagingen van de subcommissie werden bijgewoond door vertegenwoordigers van de Raadgevende Vergadering en de Europese Landbouwconfederatie. De overeenkomst werd ondertekend voor Denemarken, Frankrijk, Italië en Luxemburg. Naderhand werd de overeenkomst ook nog ondertekend voor Oostenrijk, België en Zwitserland, welke beide laatste landen, evenals Luxemburg, ook tot ratificatie zijn overgegaan. Ingevolge het bepaalde in artikel 15, lid 2, is de overeenkomst op 17 juni 1977 in werking getreden. De ondertekening voor het Koninkrijk vond plaats op 18 januari 1978. Ten einde te bevorderen, dat een zo groot mogelijk aantal staten bij de overeenkomst partij kan worden, bepaalt artikel 19, lid 1, dat een staat bij de nederlegging van zijn akte gebruik kan maken van een of meer van de beperkende bepalingen, genoemd in de Bijlage. Ook staten-niet-leden van de Raad van Europa mogen tot deze overeenkomst toetreden, mits hiertoe uitgenodigd door het Comité van Ministers (artikel 16).

De overeenkomst

De overeenkomst heeft tot doel regelen te geven voor de sociale bescherming van de zelfstandige landbouwer en zijn gezin en, waar nodig, ook van zijn bezoldigd personeel.

De belangrijkste artikelen hebben betrekking op het recht op sociale verzekering (artikel 4), op passende maatregelen ten behoeve van de landbouwer bij bedrijfsbeëindiging onder bepaalde omstandigheden en daarmee verband houdende beroepsovergang (artikel 5), op voorlichting van en overleg met landbouwers en landbouworganisaties op het terrein van het landbouwbeleid (artikelen 6 en 7), alsmede op verbetering van de levensomstandigheden en de hygiënische situatie in de landbouwbedrijven (artikelen 8 t/m 10). In de artikelen 11 t/m 13 zijn voorts bepalingen opgenomen omtrent het van overheidswege stimuleren van de oprichting van advies- en voorlichtingsbureaus inzake landbouwvraagstukken en van diverse samenwerkingsvormen tussen landbouwers. De inhoud van deze artikelen spreekt voor zichzelf en behoeft hier geen nadere toelichting. Hoewel elke staat zich op grond van artikel 1 ertoe verbindt de bepalingen van deze overeenkomst toe te passen op zijn onderdanen woonachtig op zijn grondgebied, kan elke staat de voordelen van deze overeenkomst, of van de door hem aan te geven bepalingen daarvan, uitbreiden tot andere personen dan zijn onderdanen (artikel 18). In zijn opzet is deze overeenkomst bedoeld om de sociale bescherming welke werknemers in het algemeen kunnen genieten uit hoofde van het Europees Sociaal Handvest (Turijn, 18 oktober 1961, laatstelijk Trb. 1963, 90), ook te verschaffen aan landbouwers, voor welke groep zelfstandigen immers een aantal bepalingen van het Sociaal Handvest niet geldt.

Ofschoon het Koninkrijk nog geen partij is bij het Europees Sociaal Handvest – momenteel is dit, zoals bekend, nog bij de Tweede Kamer in behandeling (zie kamerstuk 8606 (R 533), nr. 14)² – zijn wij van mening, dat, gezien het belang dat is te hechten aan de gelijkberechtigting van de stedelijke en de plattelandsbevolking, een overeenkomst als deze positief is te beoordelen. Het is mogelijk, dat het Koninkrijk (voor Nederland) hierbij partij wordt, zonder partij bij het Handvest te zijn. Zoals hieronder wordt uiteengezet voldoen de Nederlandse wettelijke bepalingen grotendeels aan het in de overeenkomst bepaalde.

² Zie ook Hand. II 1977–1978, blz. 1848–1871, 1885–1894 en 1896–1910 (deel 6)

Uitvoering in Nederland

De zelfstandige landbouwer in Nederland valt als iedere ingezetene van Nederland onder ten minste 5 sociale verzekeringswetten te weten:

- de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten, met op basis van vrijwilligheid eventueel de Ziekenfondswet voor zover het inkomen de bepaalde inkomensgrens (1977: f 33 650) niet overschrijdt (voor ziekte en moederschap);
- de Algemene Ouderdomswet (voor ouderdom);
- de Algemene Weduwen- en Wezenwet (voor overlijden);
- de Algemene Kinderbijslagwet (voor gezinslasten);
- de Algemene Arbeidsongeschiktheidswet (voor invaliditeit).

Hiermee wordt ruimschoots voldaan aan de eis in artikel 4 van de overeenkomst dat de zelfstandige landbouwer onder 4 van de genoemde sociale zekerheidsregelingen moet vallen.

Ook ten aanzien van de overige bepalingen van de overeenkomst bestaan in Nederland regelingen die voldoen aan de daarin gestelde eisen, met uitzondering van de hieronder genoemde punten ten aanzien van bedrijfsbeëindiging.

In de overeenkomst weegt bij de bepalingen, die relevant zijn voor het landbouwstructuurbeleid, het sociale aspect zwaarder dan bij de in ons land van kracht zijnde landbouwstructuurmaatregelen. De te treffen «passende» maatregelen ten behoeve van landbouwers die hun bedrijf geheel of gedeeltelijk beëindigen, waartoe de overeenkomstsluitende Partijen zich bij artikel 5 verplichten, gaan in overeenkomst verder dan de in ons land bestaande regelingen ter stimulering van de bedrijfsbeëindiging.

Het in de Bestuursbesluiten nr. 63 en 103 van de Stichting Ontwikkelings- en Saneringsfonds voor de Landbouw vervatte bedrijfsbeëindigingsbeleid (zie jaarverslag 1970 van voornoemde Stichting³ en Stcrt. 1972, 221) is in belangrijke mate in overeenstemming met het Europese gemeenschappelijke landbouwstructuurbeleid en stoelt met name op Richtlijn 72/160/EEG van de Raad der Europese Gemeenschappen van 17 april 1972 (PB L 96 van 23 april 1972) ter bevordering van de bedrijfsbeëindiging in de landbouw en van de aanwending van cultuurgrond tot verbetering van de landbouwstructuur. Genoemde EEG-Richtlijn en Nederlandse Bestuursbesluiten wijken van het in artikel 5 jo. artikel 2 van de overeenkomst gestelde af voor wat betreft:

1. het begrip «als hoofdberoep uitoefenen van een landbouwbedrijf». Volgens artikel 2 van de overeenkomst wordt onder «landbouwer» verstaand «iedere zelfstandige die uitsluitend of in hoofdzaak werkzaam is» in de agrarische sector. Bovenbedoelde EEG-Richtlijn en Nederlandse Bestuursbesluiten verbinden aan het «als hoofdberoep uitoefenen» daarentegen dat het bedrijfshoofd tenminste de helft van zijn – fiscaal zuiver – inkomen uit het landbouwbedrijf verkregen moet hebben.

2. de omschrijving van het begrip landbouw(er). In artikel 2 van de overeenkomst wordt in verband met het in verschillende Europese landen voorkomen van gemengde landbouw/bosbouwbedrijven onder landbouw(er) mede verstaan (de zelfstandige in) de bosbouw, terwijl in het gemeenschappelijke en Nederlandse landbouwstructuurbeleid de bosbouw niet is opgenomen.

3. de in artikel 5, lid 3 jo. artikel 5, lid 1 onder b van de overeenkomst opgenomen bepaling dat ook aan landbouwers, die hun bedrijf slechts gedeeltelijk beëindigen, onder meer «tijdelijke toelagen om hen in staat te stellen zich voor te bereiden op andere werkzaamheden» toegekend dienen te worden. Zodanige toelagen – voor zover deze voorzien zijn in eerdergenoemd Bestuursbesluit nr. 63 inzake de vaststelling van een bijdrageregeling bij omscholing samengaand met beroepsovergang uit de landbouw – zijn in ons land conform het op de algehele beëindiging van daarvoor in aanmerking komende land- en tuinbouwbedrijven gerichte bedrijfsbeëindigingsbeleid alle van toepassing bij de algehele beëindiging van een bedrijf. Het zeker stellen van het inkomen van een beëindigend bedrijf tijdens de omscholing, zoals in de overeenkomst bedoeld, wordt in het vigerende Bestuursbesluit eveneens voorzien, zij het onder de voorwaarde van een beëindiging *ineens*.

³ Aanwezig in de Bibliotheek van de Kamers der Staten-Generaal. De laatste wijziging van dit Bestuursbesluit is opgenomen in Stcrt. 1976, 204.

Uit het bovenstaande blijkt dat de thans van kracht zijnde EEG-Richtlijn van 17 april 1972 en de Nederlandse Bestuursbesluiten nr. 63 en 103 het door hun afwijkende bepalingen niet mogelijk maken volledige uitvoering te geven aan de overeenkomst. Totdat de desbetreffende regelingen zijn gewijzigd en in overeenstemming zijn gebracht met de bepalingen van de overeenkomst zal het Koninkrijk gebruik moeten maken van de in artikel 19, lid 1, van de overeenkomst voorziene mogelijkheid om voorbehouden te maken en wel voor wat betreft de in de bijlage van de overeenkomst onder punt 1 en punt 5 genoemde beperkende bepalingen.

De Regering van de Nederlandse Antillen wenst geen medegelding van deze overeenkomst voor haar land daar de bepalingen ervan voor de situatie in de Nederlandse Antillen niet relevant zijn. Voor wat het Koninkrijk betreft, zal de overeenkomst derhalve alleen voor Nederland gelden.

De Minister van Sociale Zaken,
W. Albeda

De Staatssecretaris van Buitenlandse Zaken,
D. F. van der Mei

De Minister van Landbouw en Visserij,
A. P. J. M. M. van der Stee